Akademie věd České republiky

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AV ČR PRAHA

TISKOVÁ ZPRÁVA Praha 5. září 2022

Akademie věd ČR
Národní 1009/3, 110 00 Praha 1
www.avcr.cz

PRAVĚK PŘED OČIMA: NA OKRAJI PRAHY ODKRÝVAJÍ ARCHEOLOGOVÉ RONDEL – UNIKÁTNÍ STAVBU Z DOBY KAMENNÉ

Monumentální stavbu z doby kamenné, tzv. rondel, zkoumají od července vědci v Praze-Vinoři. Výzkum kruhové architektury téměř sedm tisíc let staré zatím prokázal výjimečně zachovalé pozůstatky a neobvyklý půdorys se třemi vstupy. Jedinečný je také rozsah terénních prací: archeologové postupně odkryjí stavbu v takřka celém rozsahu.

Rondelů, monumentálních kruhových staveb o průměru 30 až 220 m, je na území Evropy známo kolem 200. Svým tvarem a velikostí připomínají například světoznámé Stonehenge, jsou ale zhruba o 1500 let starší.

„Vinořský rondel má průměr 55 m a je neobvyklý svým půdorysem, je to totiž jeden z mála, který má tři vstupy,“ říká vedoucí terénního výzkumu Miroslav Kraus z Archeologického ústavu AV ČR, Praha.

Kromě toho překvapily vědce i kompletně zachovalé pozůstatky palisádových žlábků, do nichž byla původně zapuštěna centrální dřevěná konstrukce. *„Většinou se naleznou pouze zbytky příkopu nebo i několika příkopů, které dřevěnou konstrukci uvnitř centrální části rondelu původně obepínaly. Dochované tři žlábky jsou pro nás do značné míry překvapením, protože původní terén se posledních sedm tisíc let výrazně změnil,“* zdůrazňuje archeolog.

Naprosto jedinečný je rozsah výzkumných prací v terénu. Na poli u Vinoře se staví bytové domy, rondel se tak bude moci prozkoumat téměř celý. *„Odhaduji, že se dostaneme na asi 90 % celkového půdorysu, to je pro archeologii mimořádná příležitost. V Evropě se takto odkrylo jen kolem deseti rondelů,“* vysvětluje Jaroslav Řídký z pražského Archeologického ústavu AV ČR, který se dlouhodobě tematikou rondelů zabývá.

Objev z 80. let

Rondel ve Vinoři byl objeven v 80. letech 20. století při stavbě inženýrských sítí. Malou část měli vědci možnost zkoumat při dalším záchranném výzkumu o deset let později. Mezioborový průzkum pak pokračoval geofyzikálním měřením celkové podoby stavby a jejího nejbližšího okolí.

Kontakt pro média: **Markéta Růžičková**
Divize vnějších vztahů AV ČR
press@avcr.cz
+420 777 970 812

Podle dosavadních výsledků je známo, že se jedná o stavbu kruhového půdorysu o průměru kolem 55 m, která se skládá z jednoho příkopu se špičatým dnem a tří kruhových žlábků v prostoru uzavřeném příkopem. Do centra stavby vedou tři vstupy, zdůrazněné vytažením příkopu směrem ven z areálu – orientované na sever, jihozápad a jihovýchod.

Záhada z doby před 7 000 lety

O původní podobě rondelů se vedou dlouhodobé spory. Ví se však, že uvnitř stála kůlová konstrukce ukotvená v žlábcích, obkroužená jedním až maximálně čtyřmi příkopy. Na vnější straně příkopu či příkopů byl s velkou pravděpodobností umístěn val, navršený z vykopaného materiálu.

Do centra vedly dva, tři, nejčastěji však čtyři vstupy (výjimečně ale i pět a šest). *„Pokud jsou doloženy dva vstupy, jsou umístěny východním a západním směrem z centra rondelu, v případě čtyř vstupů míří víceméně k hlavním světovým stranám,“* upřesňuje Jaroslav Řídký.

Všechny v současnosti známé rondely pocházejí, podle radiokarbonovou metodou datovaných předmětů nalezených v příkopech, z období let 4850–4700/4600 před Kristem a byly doloženy v prostředí několika archeologických kultur. Jsou to tedy nejstarší speciální (monumentální) stavby na území Evropy.

Rondel ve Vinoři je důležitý tím, že jej vědci systematicky zkoumají téměř v celé ploše, a bude tak možné odebrat vzorky pro datovací a další přírodovědné analýzy z různých částí původní stavby. Z předchozích záchranných výzkumů také víme, že se severovýchodním směrem od rondelu nachází sídliště obývané minimálně 300-400 let. Další podobně datovaná sídliště známe z okruhu pěti kilometrů.

Více informací: Mgr. **Miroslav Kraus**, vedoucí výzkumu
Archeologický ústav AV ČR, Praha
kraus@arup.cas.cz
+420 730 152 141

Mgr. **Jaroslav Řídký**, Ph.D., oddělení archeologie pravěku
Archeologický ústav AV ČR, Praha
ridky@arup.cas.cz
+420 734 445 333

Více informací o rondelech: https://english.radio.cz/czech-archaeologys-greatest-discoveries-8748606/1

Foto ke stažení v tiskové kvalitě:
https://app3.ssc.avcr.cz/uloziste/download.php?id=304&token=DIwycsXVor17g8PaIZliV02ro3hQBAAx

Fotogalerie

Pohled z ptačí perspektivy na průběh půdorysu vinořského rondelu. Foto ARÚ, Praha, AV ČR

Pohled na zásypové vrstvy příkopu rondelu během výzkumu. Foto ARÚ, Praha, AV ČR

Výzkum jednoho ze vstupů do centra stavby. Foto ARÚ, Praha, AV ČR

Hrotitý příkop rondelu v průběhu výzkumu. Foto ARÚ, Praha, AV ČR